

PREDMETY MESIACA

Zo zbierok Vihorlatského múzea v Humennom

Vihorlatské múzeum v Humennom vo svojich expozičných a výstavných priestoroch v objekte renesančného kaštieľa a príľahlého skanzenu ponúka svojim návštevníkom v rámci prehliadky viac než 140 000 zbierkových predmetov.

Amfora s mýtickým výjavom

Do zbierok Vihorlatského múzea v Humennom patrí aj nádherná hlinená amfora zdobená dvoma výjavmi z antickej legendy o Amorovi a Psyche. Na jednom z nich je vyobrazená na skale sediaca princezná Psyche, ktorá svojou krásou pripomínala bohyňu lásky Venušu. Ľudia začali na bohyňu zabúdať a namiesto nej uctievali Psyche. Na vyobrazení sa nad princeznou vznáša boh lásky Amor, ktorého rozhnevaná Venuša zoslala na zem, aby Psyche potrestal. Amor sa však do princeznej zalúbil a tá sa stala jeho ženou. Vedľa Psyche sa nachádzajú dve tancujúce deti. Výjav tak predstavuje šťastnú rodinu. Na opačnej strane amfory je vyobrazený boh nebies Jupiter, ktorý mladému páru pomohol zmieriť sa s Venušou. Princeznej Psyche daroval nesmrteľnosť, aby mohla naveky zostať po Amorovom boku. Hlinená amfora dosahuje výšku 60 cm, jej šírka je 30 cm a hmotnosť 7 kg. Postranné úchyty amfory sú tvarované do podoby hadích tiel, ktoré vyrastajú z hláv okrídlených Fúrií, starých božstiev pomsty. Amfora patrí do pôvodného mobiliáru Vihorlatského múzea a na základe fotografie z roku 1936 vieme, že pôvodne zdobila vstupný vestibul kaštieľa.

Mgr. Ludmila Tírpáková

Vihorlatské múzeum v Humennom

Juliana Terézia Althanová

Olejomaľba na plátne z roku 1724 s rozmermi 117 x 92 cm predstavuje grófkou Julianu Teréziu Althánovú, jednu z dcér Žigmunda Drugetha a Terézie Keglevičovej. Autorom portrétu je známy portrétista Ján Kupecký (1666 – 1740). Na portréte vidíme grófkou v zrelom veku sediacu v kresle pred čiernym neutrálnym pozadím. Je oblečená v striebornej brokátovej róbe s červeným plášťom. Autor venoval veľkú pozornosť práve vypracovaniu dekóru na odev, ale aj tvári portrétovanej. Kompozíciu a prirodzený pohyb rúk podriadil strmulej póze, ktorá bola typická pre tzv. viedenské obdobie maliarstva.

Juliana Terézia, ktorá sa narodila v roku 1680 v Užhorode, zdedila po smrti svojej matky polovicu humenského kaštieľa. Druhá časť pripadla jej sestre Kláre. Je až neuveriteľné, že na obraze nemá táto žena na sebe žiaden klenot. Veľa cenností, ktoré zdedila, rozdala grófkou svojim príbuzným. Boli to napríklad dva brilantové prstene, jeden z východného ametystu, spona do vlasov vykladaná 21 brilantmi, druhá zlatá spona s červeným antickým kameňom, ktorý bol obložený 14 brilantmi, súprava zlatých príborov, spona so 14 diamantmi a 4 smaragdami, spona s 2 smaragdami a 12 diamantmi a ďalšie vzácné predmety zdobené brilantmi, smaragdami, diamantmi a rubínmi. Okrem rodinných príslušníkov obdarovala grófkou aj kostol v Mariazelli, ktorému darovala zlatú sponu vykladanú diamantmi. Obraz grófkou Juliany Terézie Althánovej visí doteraz v knižnici humenského kaštieľa.

PhDr. Ivana Strakošová

Vihorlatské múzeum v Humennom

Wardova skrinka

Koniec 17. a 18. Storočie boli v znamení búrlivého rozvoja kvetinárstva. Zo všetkých svetadielov prúdili do botanických záhrad a súkromných zbierok stovky nových druhov rastlín. Ich preprava však bola spojená s veľkými ťažkosťami. Bolo potrebné prekonať veľké vzdialenosti, zmeny klimatických podmienok. Tieto problémy vyriešil až vynález anglického lekára Dr. Nathaniela Warda, ktorý v roku 1835 predviedol svetu tzv. wardovu skrinku, v podstate malý prenosný skleník, uľahčujúci prevoz chúlolistivých exotických rastlín. Cena takýchto skriniek bola značne vysoká (aj vďaka vysokej cene skla) a tak si ju mohli dovoliť len tí najbohatší.

Medzi zberateľov exotických rastlín nepochybne patril aj Anton Vincent Csáky. Vo svojich skleníkoch mal 186 exotických druhov a odrôd rastlín. Dokladá to ich súpis, ktorý sa nachádza v Štátnom archíve v Prešove. Vo svojich zbierkach má múzeum aj jednu Wardovu skrinku. Malý nenápadný predmet ktorého kovové časti sú zdobené kvetinovým ornamentom možno v minulosti slúžil na prevoz aloe, agave alebo citronovníka, či tropických druhov Cineraria a Clerodendrum.

Dr. Ivana Strakošová

Vihorlatské múzeum v Humennom

Juraj III. Drugeth (1583 – 1620)

Olejomaľba na plátne o rozmeroch 180 x 224 cm predstavuje Juraja III. ako podpisujúcu zakladajúcu listinu humenského kolégia. Portrét v životnej veľkosti zobrazuje impozantného uhorského šľachtica v brnení, cez ktoré má oblečený dolomán ozdobený masívnymi gombíkmi a plášť podšitý kožušinou. Na širokom opasku visí veľký meč s ozdobnou rukoväťou. Pravou rukou, v ktorej drží husacie pero, podpisuje listinu. Na stole vidíme okrem listiny aj bohato zdobenú súpravu na písanie a v pozadí pokrývku hlavy s perím a sponou s drahokamom. V ľavom dolnom rohu obrazu je erb Drugethovcov a nad ním latinský text. Podľa odborníkov je portrét dielom uhorského maliara a vznikol medzi rokmi 1740 – 1780. V sedemdesiatych rokoch 20. storočia obraz reštaurovala akademická maliarka Mária Spoločníková.

Juraj III. Drugeth (1583 – 1620) sa v mladosti väčšinou zdržiaval v Užhorode, ktorý bol jeho dedičstvom. V roku 1600 bol odsúdený na stratu svojho majetku v Trebišove a smrť. Falošná obžaloba tvrdila, že nie je synom svojich rodičov ale podvrhnutým dieťaťom. Celá vec sa vyriešila až v roku 1608 a „mŕtvy“ Juraj sa ujal správy svojich majetkov. V tom istom roku sa zúčastnil korunovácie kráľa Mateja II. a o dva roky neskôr (1610) sa stal zemplínskym županom. Ako prvý z rodiny prestúpil na katolícku vieru. Stalo sa tak počas jeho štúdia v Prahe (1605), kde bol pod vplyvom jezuitov a neskoršieho kardinála Petra Pázmaňa. V čase Bočkajovho (1604 – 1606) povstania prichýlil na svojom panstve jezuitov a Juraj začal uvažovať o založení kolégia. V roku 1615 odsúhlasil generálny predstavený rehole Kladius Aquaviva zriadenie rezidencie a gymnázia v Humennom a 2. júla vydal Juraj v Užhorode zakladajúcu listinu kolégia. Vyučovacím jazykom bola latinčina a bola to vlastne šesťročná stredná škola, ktorá sa riadila podľa pravidiel *Ratio studiorum*. V čase najväčšieho rozkvetu (do roku 1619) kolegiuim navštevovalo vyše 200 žiakov zo Sedmohradska, Dalmácie, Chorvátska a Sikulska. Vyučovalo tu 27 profesorov, z ktorých mnohí boli magistrami. Po vypuknutí povstania Gabriela Betlena (1619 – 1626) bola činnosť kolégia prerušená až do roku 1632, keď sa v kolégiu znova vyučovalo a rektormi sa postupne stali Michal Beško, Gregor Forró a Tomáš Jásbereni. V roku 1643 vypuklo ďalšie zo stavovských povstaní (Juraja Rákocziho) a jezuiti utiekli do Užhorodu. Tam pokračovali vo vyučovaní na novom kolégiu. Do Humenného sa síce jezuiti vrátili, ale činnosť kolégia už neobnovili.

Juraj III. Drugeth sa oženil v Katarínou Nádašdyovou (dcérou Alžbety Bátoriovej) a mali spolu tri deti, dcéry Alžbetu a Máriu a pokračovateľa rodu, syna Jána IX.

PhDr. Ivana Strakošová

Vihorlatské múzeum v Humennom

Keltské mince – depot z Ptičia

Nálezy keltských mincí, ktoré vynikajú technickou dokonalosťou a umeleckým stvárnením mincovných vyobrazení sa nachádzajú na celom území Slovenska. Medzi najväčšie depoty (poklady) keltských mincí patrí aj depot z Ptičia z roku 1950.

Depot obsahuje 236 strieborných mincí. Ide o napodobeniny tetradrachiem Filipa II. Macedónskeho (359 – 336 pred Kr.). Na averze je vyobrazenie vpravo obrátenej mužskej hlavy (Zeus) s bohatou bradou a fúzmi, na hlave je vavrínový veniec. Okolo okraja mince je vyrazený perlovec. Na reverze je vľavo obrátený klusajúci kôň s rôzne štylizovaným jazdcom. Práve tento fakt spôsobuje rôznorodosť mincí zastúpených v náleze. Stváranie jazdca na koni, odlišné od pôvodnej predlohy umožňuje rozlíšiť 9 typov. Mince sú zhotovené z kvalitného striebra, ich hmotnosť sa pohybuje od 12,21 g do 14,89 g, veľkosť mincovných kotúčikov od 2,12 do 2,60 cm, hrúbka od 0,4 do 0,6 cm. Vyobrazenie má zväčša vysoký reliéf.

Mince nemajú zatiaľ na domácej pôde analógie. Ide o domáci produkt alebo ich doviezol či ukryl obchodník z Dácie? Mince z Ptičia vykazujú najvýraznejšie štýlovú nadväznosť na macedónske predlohy. Hlava Dia na averze je vypracovaná v štýle macedónskych mincí, aj keď je na nich zrejme výtvarná a technická samostatnosť miestneho realizátora. Domáci výtvarný prejav reprezentuje najmä vyobrazenie koňa s jazdcom, prevzaté z macedónskych vzorov. Tento štýl razby je typický pre keltsko-dácke mince, do okruhu ktorých sa zaraďujú aj razby ptičského typu. Na základe chronológie dáckeho mincovníctva sa nález z Ptičia datuje do prvej polovice 2. storočia pred Kr. Krátko potom sa predpokladá ich ukrytie do zeme. Hospodársko-spoločenské centrum, ktorému patrili, respektíve, v rámci ktorého pracovala mincovná dielňa, sa až do osvetlenia nálezovej situácie archeologickým výskumom, predpokladá v širšej oblasti s keltsko-dáckym osídlením, teda na území dnešného severného a východného Rumunska, východného Maďarska, Zakarpatskej Ukrajiny a východného Slovenska.

PhDr. Ivana Strakošová

Vihorlatské múzeum v Humennom

Krb z veronského mramoru

Veľký krb z červeného veronského mramoru sa v renesančnom kaštieli – sídle Vihorlatského múzea v Humennom nachádza vo vstupnej hale na podlaží takzvaného pánskeho krídla. Zhotovený bol v priebehu 19. storočia rodinou Andrassy. Krb stojí na podstavcoch v tvare mohutných levích láb. Nad každou z nich je situovaná figúra v podobe ležiaceho leva. Krbová nadstavba zdobí plasticky vyobrazený erb a heslo rodu Andrassyovcov, posledných majiteľov humenského kaštieľa. Na erbovom štíte sú vyobrazené na pažiti dva privrátené levy s vyvýšenými prednými labami, spoločne držiace svätoštepanskú korunu. Štít je prevýšený deväťcípou grófskou korunkou s prikrývadlami a jeho strážcami sú postavy s podobou géniov. Pod erbovým štítom je situované rodové heslo: „FIDELITATE ET FORTITUDINE“, v preklade z latinského do slovenského jazyka: „VERNE A STATOČNE“.

Monumentálny architektonický prvok v hale kaštieľa s využitím levích figúr zdôrazňuje andrassyovskú erbovú pečať, ktorú v kaštieli nachádzame aj na ďalších zbierkových predmetoch

Mgr. Ľudmila Tirpáková

Vihorlatské múzeum Humenné

Marína – plavba lodí v prístave

Ttábuľová maľba – olejomalba na drevenej podložke s rozmermi 46 x 55 cm znázorňuje plavbu lodí v prístave. Pre tento druh obrazov s námornou tematikou sa používa aj označenie „marína“. Obraz je signovaný E. Linning a na jeho zadnej strane sa nachádza aj pečať autora – kotva s maliarskou paletou nesúce na ploche prepletené písmená E a L. múzeách Európy (Antverpy, Brusel, Courtrai, Gotha, Gansk. Štetín).

PhDr. Ivana Strakošová

Vihorlatské múzeum v Humennom

Tabuľový obraz Umučenie Pána

Tempera na dreve, 243 x 180 cm, v ľavom dolnom rohu 1843, súčasť inventáru dreveného kostolíka sv. Michala Archanjela z Novej Sedlice premiestneného do expozície ľudovej architektúry a bývania Vihorlatského múzea v Humennom.

Zvláštny ikonografický typ ikony - kompozícia pätnástich pašiových obrazov znázorňujúcich Kristovu krížovú cestu. Dej sa odvíja zľava doprava počínajúc tretím obrazom vľavo.

V strede hore dominuje ukrižovanie, ktoré je však spojené s ostatnými ako rovnocenný námet.

Ikona je spätá s náboženským životom, ale aj so životnou realitou, kde umelec vystupuje ako človek s vyhraneným sociálnym cítením. Ikona bola reštaurovaná akad. maliarkou A. Dobošovou v roku 1972.

Samson a Dalila, olej na plátne

Pozoruhodná kompozícia starozákonného námetu. Autorom diela je Martin Johann Schmidt, zvaný Kremsserschmidt (Grafenwörth, 1718 – Stein, 1801), ktorého kontakty s Csákyovcami (jednými z majiteľov panstva Humenné) boli rozsiahle, a ktorých výsledkom je aj toto dielo. Na obraze vidieť typické plnoplasticky formované postavy hlavných protagonistov – svalnatého Samsona a vzrušenej Dalily, prekvapených vojakov so živými, bystrými očami v pozadí. Analogické podanie anatómie nájdeme na autorových štúdiách mužských a ženských postáv z obdobia okolo roku 1750. Ako autora však nemožno vylúčiť ani J. L. Krackera, ktorého pripomína modelácia tel a farebnosť diela. Dielo pochádza z pôvodného inventára kaštieľa v Humennom. Reštaurované akad. maliarom Pavlom Altrichterom a akad. maliarkou Kataríno Schnitzerovou v roku 1988.

Ručnica ranobaroková

Z pôvodného inventára kaštieľa v Humennom pochádza rannobaroková ručnica s kolieskovým zámkom a pažbou nemeckého typu. Je vyrobená z orechového dreva s bohatým slonovinovým zdobením. Na pravej strane pažby je okrem centrálne umiestneného erbu figúrka lovca držiaca v rukách mlat a naproti medveď na zadných labách. Na ľavej strane pažby je vyobrazený lovec nesúci na palici zajaca. Zámková doska je vyrobená zo slonovínovej platničky zdobená rytou kresbou s loveckým námetom. Cieľník má tvar štylizovaného kvetu. Záмок je hladký, kohútik ornamentálne vyrezávaný a krycia doska panvičky má tvar štylizovaného listu. Kaliber 13 mm, dĺžka 115 cm, datovaná na koniec 17. storočia, pôvodne súčasť zbierok rodiny Andrásy.

Posteľ baldachýnová

Baldachýnová posteľ z pôvodného inventáru kaštieľa v Humennom vyrobená na objednávku pre rodinu Andrásyovcov v 2. polovici 19. storočia. Je bohato vyrezávaná a zdobená rastlinnými motívmi. Na vysokom záhlaví postele plasticky stvárnený erb – erbový štít s prikryvadlami a korunkou držia po stranách postavy obrov. Umiestnená v dobových interiéroch ako jeden z exponátov umelecko-historickej expozície múzea. Materiál: dub, rozmery 228 x 181 cm.

Ochranný štít s vyobrazením Strelca

Historicky najstarším ochranným prvkom vojaka boli ochranné štíty. Používali sa už od doby bronzovej. Stredoveké štíty boli vyrobené z dreva, niekedy potiahnuté kožou alebo obité plechom. Neskôr boli vyrábané z kovu, najčastejšie zo železa. Ich tvar sa postupom doby menil. Na tvar štítu malo vplyv aj to, aký vojak ho požíval (jazdec alebo pešiak). Pre nás sú najzaujímavejšie pavézy a renesančné štíty. Tieto boli napodobňované v 19. storočí v čase veľkého záujmu o starožitnosti a hlavne o všetko antické.

Oválny železný štít so zbierok Vihorlatského múzea s rozmermi 51 x 62 cm má bohatú kovotepeckú výzdobu. Na centrálnom vypuklom poli je zobrazenie súhvezdia Strelca (Sagittarius). Pripomína kentaura Krotosa, syna boha Pana, spolovice človeka, spolovice koňa, ktorý vynášiel lukostreľbu a za to bol naveky prenesený na oblohu. Pod jeho kopytami je zobrazená padajúca koruna. Tá predstavuje malé severné súhvezdie Severná koruna (Corona Borealis), ktorého najjasnejšie hviezdy tvoria kruhový oblúk. Je jedným zo 48 súhvezdí, ktoré zaviedol Ptolemaios. Výzdobu centrálnej časti dopĺňa devätnásť hviezd. Plochy pás tvoriaci okraj štítu je zdobený štyrmi gravírovanými kartušami umiestnenými do kríža a predstavujúcimi pravdepodobne gréckych bohov – Dia, Héru, Afroditu a Area. Medzi nimi je dvadsať zobrazení mýtických divokých bytostí (zobrazenie všetkých zlých ľudských vlastností). Jeho výrobcu nepoznáme. Štít bol súčasťou zbierky militárií, ktorú vlastnili Andrassyovci.

PhDr. Ivana Strakošová
Vihorlatské múzeum v Humennom

Richtár Miloslav a Richtárka Mária

Vihorlatské múzeum v Humennom vo svojich expozičných a výstavných priestoroch v objekte renesančného kaštieľa a príľahlého skanzenu spravuje viac než 140 000 zbierkových predmetov. Z unikátnej zbierky insitného umenia inštalovanej v expozícii ľudovej architektúry a bývania (skanzene) predstavuje múzeum aj diela rezbára Miloslava Semančíka – Richtár Miloslav a Richtárka Mária.

Hneď pri vstupe do areálu skanzenu Vihorlatského múzea v Humennom privíta návštevníkov dvojica postáv – strážca skanzenu richtár Miloslav a richtárka Mária. Drevené plastiky vznikli počas prvých dvoch ročníkov (2005 a 2006) letného medzinárodného plenéru insitného umenia INSITA. Plastiky sú zhotovené z javorového dreva. Mužská postava je vysoká 240 cm a má priemer 60 cm, ženská postava meria 180 cm s priemerom 50 cm. Obe plastiky majú rustikálny charakter a podľa ich tvorca Miloslava Semančíka, postava richtára je autopoportrétom a richtárka je poctou manželke insitného rezbára.

Autor oboch plastik Miloslav Semančík (*1947 – †2017) sa narodil v Spišských Matiašovciach. Bol samoukom a jeho tvorba vychádzala zo slovenskej ľudovej drevorezby. Okrem dreva pracoval aj s kovem, kameňom a inými materiálmi, maľoval na sklo a písal básne. Jeho dielam nechýbal svojrázny humor a nadhľad. Plenéru INSITA v Humennom sa zúčastnil v rokoch 2005, 2006, 2009 a 2010. Ak aj nebol aktívnym účastníkom plenéru a pokiaľ mu to zdravie dovolilo, vždy prichádzal medzi svojich priateľov do Humenného. Jeho diela sa stali súčasťou kultúrneho dedičstva Slovenska.

Inštalované diela Miloslava Semančíka a ďalších insitných umelcov môžu návštevníci skanzenu obdivovať počas sezónnej návštevy múzea. Múzeum zároveň pozýva návštevníkov na prehliadku tvorby desiatich domácich a zahraničných umelcov v priebehu aktuálneho 13. ročníka medzinárodného výtvarného plenéru INSITA 2017, ktorý sa uskutoční v areáli skanzenu v dňoch 9. až 14. júla 2017.

PhDr. Ivana Strakošová
Vihorlatské múzeum v Humennom

Zo zbierok Vihorlatského múzea v Humennom...

Vihorlatské múzeum vo svojich expozičných a výstavných priestoroch v objekte renesančného kaštieľa a príľahlého skanzenu spravuje viac než 140 tisíc zbierkových predmetov. Z pôvodného inventáru prezentovaného v umelecko-historickej expozícii predstavuje múzeum ďalší zo zaujímavých zbierkových predmetov.

Kovový trezor

Unikátny celokovový trezor, ktorý sa nachádza v pánskom krídle renesančného zámku v Umelecko-historickej expozícii Vihorlatského múzea v Humennom, bol vyrobený v 17. storočí. Trezor dosahuje výšku 63 cm, široký je 101 cm a hlboký 63 cm. Kovová konštrukcia spočíva na štyroch kolieskach, ktoré uľahčovali jeho mobilitu. Vonkajšia strana je spevnená sieťou kovových pásov upevnených nitmi. Na bokoch sa nachádza pôvodné kovanie a masívna úchytka v tvare pretiahnutého písmena C. Ďalšia obdobná úchytka je aj na čelnej stene trezoru spolu s tromi zabudovanými masívnymi zariadeniami na uzamykanie.

Na vonkajšej strane trezorového veka sa nachádzajú tri zámky s kľúčmi. Na vnútornej strane veka je trezorová plocha zdobená odnímateľnou mrežou, pod ktorou sa skrýva zložitý uzamykací systém. Vnútro trezoru je vyložené kovovými plechmi upevnenými nitmi. Na zadnej vnútornej strane sa zachoval nápis „Renovatum 1819. per. Comit. Franciscum et Emericum Haller de Hallerbo“ (Renovované v roku 1819 z láskavosti Františka a Emerána Hallera). Výrobca tohto renesančného trezoru je neznámy.

PhDr. Ivana Strakošová
Vihorlatské múzeum v Humennom

Do školy

Predmetná grafická práca je dielom uznávaného národného umelca a významnej osobnosti nášho regiónu Oresta Dubaya, st. (15. 8. 1919 - 2. 10. 2005). V roku 1994 bola na pôde Vihorlatského múzea v Humennom otvorená Galerijná sieň Oresta Dubaya. Výtvarník, ako jeden z popredných tvorcov zakladateľskej generácie slovenskej grafiky, by v auguste oslávil svoje deväťdesiate ôsme narodeniny. Dubayova poetická tvorivosť sa stala oceňovanou tak doma, ako i za hranicami našej krajiny (napr. Veľká cena na Bienále grafiky v Banskej Bystrici, strieborná medaila v súťaži Mier svetu v Lipsku, 1. cena v súťaži Hrozby a nádeje ľudstva v Prahe a ďalšie). Autorov prínos ocenilo v roku 2016 aj mesto Humenné udelením Ceny mesta Humenné.

Prezentované dielo pochádza z rozsiahlej kolekcie autorovej bohatej grafickej tvorby, ktorú v roku 1989 daroval samotný umelec Vihorlatskému múzeu. Ide o voľný grafický list z cyklu Všetdný deň. Linoryt s rozmermi 33 x 33 cm vznikol v roku 1980 ako 39. tlač z 50 výtlačkov. Práca predstavuje figurálnu kompozíciu tvorenú siluetami troch postáv, ktoré v dolnej časti prekrýva pás bielych klinčekov v typickom zväčšenom realistickom detaile. Deti s knihami kráčajú do školy, pričom krajinné pozadie je silne geometricky štylizované. Príznačné je využitie ostrého kontrastu a pevnej, čistej skladnosti, ktorá sa bez príkras, ba až priamočiara dostáva k esencii motívu. Autor s obľubou znázorňuje prežívanie obyčajného človeka v jeho každodenných radoostiach i starostiach, úsmevoch i slzách. Tým sa stáva bytostným lyrikom, ktorý uvažuje o poslaní ľudstva a jeho zápasoch o šťastie a mier.

Mgr. Dana Kataniková
Vihorlatské múzeum v Humennom

Klasicistický kostolný zvon z roku 1867

je vystavený v objekte dreveného kostolíka sv. Michala Archanjela v expozícii ľudovej architektúry a bývania (skanzene). Pôvodne pochádza zo zvonice už neexistujúcej obce Ruské. Vihorlatské múzeum získalo zvon v roku 1984.

Vystavený liatinový zvon je čiastočne poškodený. Jeho liatinová časť predstavuje výšku 45,5 cm, celkovo so závesným štítom meria zvon 76 cm. Dolná obvodová časť zvona meria takmer 50 cm. Reliéf znázorňuje uhorskú korunu. Dobře zreteľný je nápis v maďarčine dokladajúci autorstvo zhotoviteľov.

Zvon je považovaný za hudobný bicí a signalizačný nástroj. Jeho zvuk vzniká údermi srdca o vnútornú stenu kužeľovitého tela zvona. Výška tónu, ktorý vydáva, je podmienená veľkosťou zvona, tvarom, hrúbkou stien a kvalitou liatiny (zvonovina – zmes cínu a medi). Prvý zvon bol vyrobený v Taliansku v 5. storočí. Veľké zvony sa na cirkevné účely začali používať v 6. storočí. Údaje o používaní zvonov na našom území pochádzajú z 12. storočia. Následne sa začali zvony na Slovensku i odlievať, pričom strediskami zvonolejárstva boli najmä Košice a Spišská Nová Ves. Zvony sa zvyknú označovať menami, na Slovensku je najväčší zvon najčastejšie pomenovaný menom Urban. Zvonením bol v minulosti miestnym cirkevným výborom, resp. radou poverený zvonár zo sociálne slabších vrstiev. Jeho povinnosťou bolo zvoniť podľa dohodnutých pravidiel pri bohoslužbách, sviatkoch, úmrtí, pohrebe a pri nebezpečenstve (búrka, požiar, vojna). Spôsoby zvonenia sa mohli lokálne líšiť.

Mgr. Jozef Fundák

Vihorlatské múzeum v Humennom

Prezentovaný bronzový depot

(hromadný nález predmetov uložených na jednom mieste) bol objavený v roku 1983 pri hĺbení základov rodinného domu v Ruskej Volovej v podobe náramkov z mladšej doby bronzovej. Do svojich zbierok získalo múzeum depot v roku 1987. Miesto vzácneho nálezu sa nachádzalo na miernej pravobrežnej terase Volovského potoka. Bronzové náramky ležali spolu na jednom mieste a preto predpokladáme, že do zeme boli uložené v koženom alebo textilnom vrecku. Ide o jeden neporušený a tri zlomkové časti bronzových náramkov elipsovitého tvaru. Náramky majú kruhový prierez, v strede sú zosilnené a na koncoch zúžené. Na ich povrchu sa nenachádza žiadna výzdoba.

Analógie k náramkom z Ruskej Volovej nájdeme v celej európskej oblasti a aj obdobie ich výskytu zaberá dlhý časový úsek. Jemné hranenie viditeľné na náramkoch vzniklo pravdepodobne pri výrobe a po odliatí boli hneď tvarované. Zloženie nálezu poukazuje na to, že ide o depot suroviny. To znamená, že po odliatí kovu, plánovali náramky roztaviť na výrobu iných predmetov. Ich pôvodný majiteľ mohol na miesto nálezu doputovať cestami vedúcimi cez priesmyky, buď z oblasti južného Zemplína alebo zo Zakarpatskej Ukrajiny v období zhruba pred 3 200 rokmi.

PhDr. Ivana Strakošová

Vihorlatské múzeum v Humennom

Maľba Návrat

je najnovším prírastkom zo série zimných romantických portrétov kovačického prostredia v tvorbe významnej srbskej autorky insitného umenia Klary Babka. Dielo vzniklo v júli 2017 v rámci trinásteho ročníka medzinárodného výtvarného plenéra INSITA v areáli skanzenu Vihorlatského múzea a stalo sa súčasťou zbierkového fondu múzea. Ide o maľbu vytvorenú technikou akryl na ploche 50 x 40 cm. Podobne ako všetky autorkine diela, obraz vytvorený jedinečnými romantickými prvkami a farebnými kombináciami, vyjadruje citovú zaangažovanosť k prostrediu, v ktorom autorka žije a tvorí.

Insitná maliarka Klara Babka (1960) sa narodila v Debeljači. Od roku 1980 žije a pôsobí v Kovačici v rodinnej Galérii Babka, ktorá je jedinou galériou insitného umenia, prezentujúcou tvorbu srbských Slovákov z oblasti Kovačice. Autorka sa venuje predovšetkým zobrazovaniu prírody a krajiny. Vo svojej tvorbe využíva rôzne maliarske techniky – olej, akryl, akryl na plátne, suchý pastel, akvarel a gvaš.

Úspešná autorka vystavovala na samostatných a kolektívnych výstavách v Kovačici, Paríži, Bruseli, New Yorku, Berlíne a Abu Dhabí. Na Slovensku prezentovala svoju tvorbu v Bratislave v roku 2013 v rámci rozsiahlej výstavy Galérie Babka a na samostatnej výstave začiatkom tohto roka. Návštevníci Vihorlatského múzea si môžu dielo Klary Babka, spolu s ďalšími 168 výtvarnými dielami európskych insitných umelcov pozrieť počas budúcich pripravovaných výstav a podujatí.

Mgr. Jana Fedičová

Vihorlatské múzeum v Humennom

